

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2011/12:8

Tisdagen den 25 oktober

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:8

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Återrapport från extra möte i Europeiska rådet den 23 oktober 2011

Information och samråd inför extra möte i Europeiska rådet den 26 oktober 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsminister Fredrik Reinfeldt och finansminister Anders Borg med medarbetare välkomna.

Vi ska ha samråd och information inför Europeiska rådets möte på onsdag, först med de 27 medlemsländerna och sedan med de 17 euroländerna.

Det blir en sammanvävning av en återblick på de möten som har varit och en blick framåt på morgondagens möte, så vi har inget särskilt återrapportstillfälle för det här.

Sedan blir det en runda med frågor. Eftersom vi bara har 45 minuter på oss väddar jag till nämndens ledamöter att vara kortfattade och raka i sina frågor. Det blir därefter en sammanfattning från min sida.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande och ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Den ekonomiska krisen i Europa har varit föremål för ett antal möten under en mycket intensiv helg. I lördags möttes EU:s finansministrar och i söndags möttes sedan stats- och regeringscheferna, först då från de 27 medlemsländerna i Europeiska rådet. Detta följdes i sin tur upp av ett eurozonsmöte på samma nivå i kretsen av 17 euroländer.

Jag kommer först att redogöra för resultatet av mötet i kretsen av stats- och regeringschefer och förberedelser inför vårt nya möte på onsdag. Därefter kommer finansminister Anders Borg att informera om sina möten.

Herr ordförande! Det faktum att vi redan på onsdag träffas igen både i finansministerkretsen, även om vi nu hör att det diskuteras om det blir så men det får Anders Borg återkomma till – och i möten med stats- och regeringschefer understryker det allvarliga läge som Europa nu befinner sig i. Det är både svåra och komplexa beslut som behöver fattas. Därför behövs tid för att noga överväga att besluten som fattas är de rätta och likaså att noggrant analysera att konsekvenserna blir de tänkta.

Först och främst handlar det om den skuldkris som tynger många av Europas länder, och då särskilt Grekland. Det är inte svårt att förstå situationens allvar. Den grekiska skulden har nått nivåer på över 160 procent av bnp. En skuld av denna omfattning leder ju till stora räntebetalningar. Osäkerhet råder om huruvida Grekland har kraft att klara bördan. Grekland dras samtidigt med betydande strukturella problem. Reformers krävs inom snart sagt varje del av det grekiska samhället, inom alltifrån ekonomin och arbetsmarknaden över till välfärdssystemen.

För att möta den uppkomna situationen har eurozonen redan bidragit med avsevärda stödpaket. Men det har visat sig svårt och att det tar tid att genomföra de djupgående reformer som krävs i det grekiska samhället. Vi har ju alla läst om och sett på tv de protestdemonstrationer som mött olika sparåtgärder. Det är lika fullt nödvändigt för att bringa rätsida på problemen.

Grekland är samtidigt inte ensamt i Europa vad gäller behovet av åtstramningspaket och strukturella reformer. Flera andra medlemsländer har höga skuldnivåer och konkurrenskraftsproblem. Allt detta sätter i sin tur press på den lånefacilitet, EFSF, som upprättats till följd av den ekonomiska krisen. Det är just dessa problem, det vill säga först de grekiska problemen, därefter att allt fler länder kan behöva stärka sina offentliga finanser och sin ekonomi samt för det tredje behovet av att stärka EFSF:s utlåningsmöjligheter, som eurozonens möten har handlat om. Det är också vad som fortsatt står på agendan. Man måste helt enkelt finna långsiktigt hållbara lösningar på mycket komplicerade problem.

Herr ordförande! Vi ska samtidigt komma ihåg att dessa diskussioner och de beslut som till slut kommer att fattas inom eurozonen inte bara får följd för de 17 länder som har euron som valuta. Samtliga 27 medlemsländer delar en väl integrerad inre marknad som omfattar varor och tjänster men också kapital. Det är sålunda banker och andra finansiella institutioner i samtliga 27 medlemsländer som är nära sammanlänkade med varandra. Likviditets- och kapitalproblem i ett land får därför snabbt följd i andra medlemsländer, oberoende om det rör sig om ett eurozonsland eller ett land som står utanför eurozonen. Det såg vi inte minst under finanskrisen 2008.

Sverige är därför av åsikten att samtliga 27 medlemsländer måste vara närvarande när den ekonomiska krisens påverkan på det europeiska banksystemet diskuteras. Det var också något som jag framförde vid mötet i söndags. Jag är mot denna bakgrund mycket glad över att toppmötet på onsdag inte bara består av euroländer utan att samtliga 27 länder nu deltar i en del av mötet.

Herr ordförande! Toppmötet i söndags gav alltså en möjlighet till avstämning av diskussionerna inom eurozonen och diskussionerna om en förstärkning av banksystemet. Sverige har varit mycket aktivt i den senare debatten, om bankerna, inte minst vid finansministrarnas möte i lördags. Från svensk sida har vi med stöd av såväl våra kunskaper och erfarenheter från vår egen 90-talskris som den senaste finanskrisen presenterat förslag på hur stödåtgärder i banksektorn skulle kunna sättas in. Det är förslag som syftar till att säkerställa att skattebetalarna inte ska stå för notan för bankkrisen.

Herr ordförande! Vid toppmötet fördes som väntat frågan om en fördragsändring på tal, detta i syfte att öka budgetdisciplinen bland EU:s

medlemsländer. Från svensk sida har vi länge förordat bättre budget-disciplin. Vid toppmötet ifrågasatte jag dock det lämpliga i att i detta redan bekymmersamma läge öppna en debatt om fördragsändringar – en debatt som säkerligen skulle leda till långa och uppslitande diskussioner. Syfte och omfattning måste först klarläggas. Dessutom framförde jag att det finns andra verksamma åtgärder som behöver vidtas innan man diskuterar ändringar i fördraget.

Som framgår av slutsatstexten enades vi också om att dessa frågor kräver vidare reflexion. Likaså nåddes enighet om att beslut om fördragsändringar ska fattas i kretsen av samtliga 27 medlemsländer. Europeiska rådet kommer att återkomma till frågan på toppmötet i december, detta på grundval av en rapport av Europeiska rådets ordförande i nära samarbete med kommissionens ordförande och eurogruppens ordförande.

Herr ordförande! Från svensk sida har vi ofta markerat att finans- och skuldkrisen inte får bli en ursäkt för att inte tala om mer långsiktiga frågor. EU måste även i svåra tider ha kraft att ta steg för att stärka sin konkurrenskraft i en globaliserad värld. För att betona detta skrev jag inför toppmötet ett brev tillsammans med Finlands och Hollands statsministrar till kommissionens ordförande José Manuel Barroso liksom till Europeiska rådets ordförande Herman Van Rompuy. Vi markerade i brevet vikten av att lyfta fram och våga föra en diskussion om tillväxtfrämjande åtgärder. Vid toppmötet hade vi också en mycket bra diskussion om dessa frågor. Till grund för diskussionen låg en utförlig presentation av kommissionens ordförande om bland annat inre marknadens potential, vikten av att uppfylla EU 2020-målen och resultaten av EU:s frihandelsavtal. Till exempel kan nämnas att om inre marknaden genomförs fullt ut skulle EU:s tillväxt kunna ökas med ytterligare ca 3 procent fram till 2020.

Herr ordförande! När EU:s stats- och regeringschefer åter samlas på onsdag kommer det inte att saknas förväntningar. Samtidigt måste vi komma ihåg att det inte finns några snabba lösningar. De underskott och strukturella problem som byggts upp under årtal kommer inte att kunna lösas under en möteskväll i Bryssel. Det är viktigt att vi är öppna och ärliga på den punkten.

Nu i helgen nåddes dock en viktig grund för en väg framåt, framför allt vad gäller hanteringen av krisens återverkningar på andra medlemsländer, och jag hoppas att ytterligare byggstenar kommer att komma på plats nu på onsdag kväll.

Herr ordförande! Med dessa ord är jag beredd att ta del av nämndens synpunkter och besvara dess frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Då vi inte har så mycket tid tänker jag ta upp de fem punkter som vi vill ha som medskick. En del av dem är uppfyllda.

Vi kan vara positiva till att det pratas mer om tillväxt – till och med inleds den här skriften med tillväxtåtgärder.

En oro som emellertid kan finnas när man nu så ensidigt svälter sig ur krisen är hur man sedan kan börja satsa på tillväxt. Finns det någonting att satsa på sedan? Jag skulle gärna vilja att statsministern funderade lite kring det.

Vi har samma uppfattning som regeringen om att det är viktigt att hålla ihop EU-27. Självklart måste euroländerna vidta en del åtgärder speciellt för dem, men precis som statsministern sade är det ju flera olika förslag som faktiskt berör oss allihop. Min fråga är: Tror statsministern att det kommer att bli på det sättet att EU-27 kommer att hålla ihop?

Bankerna kommer vi också att prata om inför Ekofin. Vår uppfattning är, som vi tidigare har redogjort för, att det är väldigt viktigt nu att skattebetalarna värnas, vilken lösning man än kommer fram till. Det är ett absolut krav från vår sida.

Vi tycker också att det är väldigt synd att man inte specificerar mer på klimatområdet. Klimat är en tillväxtfrämjande åtgärd. Vi hade gärna sett en högre ambitionsnivå och har tidigare framfört att man borde höja ambitionsnivån till 30 procent vad gäller minskningen.

När det gäller fördragsändringar delar vi verkligen statsministerns uppfattning att man i allra högsta grad ska försöka undvika detta. Hur ser statsministern på Tysklands förslag? Kommer de att släppa det, eller hur tror statsministern att utvecklingen kommer att bli?

Anf. 4 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för informationen.

Jag vill börja med att understryka det glädjande i att Sverige verkar ha varit framgångsrikt i att tillsammans med andra länder behålla perspektivet på den långsiktiga tillväxten.

Jag tycker också att det är väldigt bra att vi gör allt vi kan för att hålla ihop EU-27 och att också motverka nya fördragsändringar, som jag inte tror kommer att vara det som kommer först i kön för att vi ska få tillväxt och framgång i Europa.

Jag vill också understryka vikten av att Sverige är aktivt i just bankstödsfrågan och välkomnar verkligen regeringens engagemang och de förslag man har lagt fram på det området.

Jag vill fråga om nästa steg. När det gäller de problem som vi har haft i Europa har vi varit eniga här i nämnden men också mellan riksdag och regering om att mycket av problemen inte ligger främst i Bryssel och i EU utan i de nationella budgetarna och i de nationella besluten som fattas i huvudstäderna runt om i Europa. Där är min fråga till statsministern, som ju åker på intensiva möten nu: Hur är tongångarna egentligen inne i själva sammanträdesrummen vad gäller sjukdomsinsikten och vikten av att börja ta itu med de nationella utmaningar som länderna står inför? Jag skulle gärna vilja få kanske inte alltför mycket av en recension utan mer en beskrivning av hur det här har ändrats över tid, om polletten börjar ramla ned och om vi så småningom kan komma ur detta med viktiga reformer på plats på nationell nivå.

Anf. 5 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för föredragningen.

Min första fråga handlar om de europeiska finansiella stabilitetsfaciliteterna när man nu pratar om att det är andra aktörer som ska gå in i detta. Man pratar om den norska oljefonden, att arabiska finansiärer ska gå in och så vidare. Jag skulle gärna vilja höra om statsministern kan utveckla detta lite om det är ett realistiskt alternativ i dagsläget.

När det gäller fördragsändringar är den första frågan vilka konkreta förslag Tyskland egentligen har. Det pratas mycket om det, men det är väldigt få konkreta förslag som jag har sett från toppmötet om det här. Från Miljöpartiets sida tror vi inte att det kommer att lösa krisen med tanke på att det är väldigt komplicerat. Och de signaler som vi har fått är att det enbart handlar om att öka överstatligheten till Bryssel, och det brukar ju vanligtvis inte vi i Miljöpartiet vara särskilt positiva till.

Sedan kan man inte heller spara sig ur krisen, vilket många länder gör. Då skulle vi gärna vilja se att statsministern håller fanan högt när det gäller den gröna omställningen, att man satsar på de gröna områdena för att öka tillväxten och samtidigt lyckas spara energi och få bort de farliga utsläppen i miljön.

Den sista frågan är: Kommer det att hålla att EU-27 håller samman när man väl fattar besluten? Hittills tycks statsministern ha haft framgång i att EU-27 håller samman. Men kommer det att fortsätta så loppet ut?

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Vi hade redan vid föregående förankring inför Europeiska rådet en diskussion om huruvida det finns alternativ till finanspolitiska stimulanser som kan påverka tillväxt och jobb i en positiv riktning. Det är därför jag nämner att vi hade en mycket bra och längre diskussion baserad på Barrosos beskrivning av de konkurrensproblem som finns i hela Europa och som byggde på lösningar som inte var kopplade till budgetmedel, alltså hur man kan öppna upp och avreglera marknader, hur man kan se till att få gemensamma patent på plats.

Jag vill också påpeka att även om de så kallade svältkureorna, det faktum att man försöker anpassa utgifter och inkomster till samma nivå, ofta är väldigt smärtsamma processer kan man notera att ju större trovärdighet man gör det med, desto troligare är det att sådant som räntor anpassar sig nedåt.

Titta till exempel på ränteutvecklingen i några av de krisdrabbade länderna där vi på sistone har sett fortsatt allvarliga ökade räntenivåer – Grekland exempelvis. Men det bör noteras att efter en hel del insatser sjunker nu räntorna, till exempel på Irland, så någonting kommer också tillbaka av att länder markerar att de är på väg att ta på allvar uppgiften att få en bättre skötsel. Det leder så att säga till att priset på pengar sjunker, vilket brukar grunda för att ekonomin i övrigt kan komma i gång och för att tilltron till landet återkommer. Det finns alltså annat man kan göra än bara det som handlar om finanspolitiken.

Flera frågor berör EU-27. Det är helt berättigade frågor som jag bara kan redogöra för från lite olika utgångspunkter.

I det här fallet är det vår uppfattning att det var särskilt viktigt att vara med eftersom vi uppfattar att banker och det finansiella systemet inte är någonting som är isolerat till eurozonen, utan det får en påverkan på alla 27 länderna. Ja, i realiteten får det ännu bredare genomslag än så. I någon mån följer stora delar av världen nu vad Europa gör därför att det har sådana vidare implikationer.

Det finns en väldigt tydlig syn hos flera av medlemsländerna inom eurozonen. De ser ett behov av att fördjupa sin finanspolitiska koordinering och av att ha fler möten för att så att säga försvara vad de annars

beskriver som svårigheter när det gäller att euron ska kunna behålla sitt värde och att det ska kunna fungera väl inom eurozonen.

Vi kan väl respektera att delar av detta möjligen är förståeligt. Men vi har försökt hävda principen att det då bör föregås av att Europeiska rådet är samlat, att EU börjar i 27 och därefter går ned i 17.

I den särskilda toppmötesslutsatsen enkom för de 17 har de skrivit att deras avsikt är att mötas åtminstone två gånger om året och att diskutera eurogemensamma åtgärder.

Vi bör minnas den särskilda eurogruppen, som leds av Jean-Claude Juncker som för säkerhets skull är både finansminister och regeringschef i Luxemburg. Han har länge lett detta arbete. Det har pågått i tio år så det är inte märkligt att man ibland har ett forum för att diskutera euron.

Det vi bör bevaka, och det är väl därför denna diskussion kommer upp, är att vi tror att det lätt blir så att det på eurozonsmöten glider över i frågor som också berör det EU-27-gemensamma – hur den inre marknaden fungerar, hur budgeten ska användas och hur banker påverkas.

Kring detta förde vi en lång diskussion. Jag har framfört att det är just för att vi till exempel är med på onsdag, innan eurozonen fortsätter, som jag är i EU-nämnden och som vi diskuterar svenska positioner. Jag har alltså framfört att detta är mycket viktigt för oss. Det gjorde för övrigt också flera andra i kretsen av de 10 som inte har euron som valuta.

Jag har också redogjort för våra utgångspunkter – för att nu också följa Marie Granlunds punkter här. Vi anser oss ha en konstruktion som säkrar att inte notan för bankers krishantering hamnar hos skattebetalarna.

Vid flera tillfällen har vi framfört att vi, även om det nu känns som att man bygger upp flera led i hanteringen också av bankproblem som kan följa av en skuldnedskrivning, fortsatt saknar en pusselbit som en sorts sista backstop som då handlar om rekapitaliseringsmöjligheter med offentliga medel avseende den typ av krav som vi ställt. Vi vill alltså säkerställa att det görs på ett sådant sätt att ansvar läggs hos ägare och att notan inte skickas till skattebetalarna. Det har vi redan gjort vid andra tillfällen.

Klimatfrågan finns med i slutsatserna, men det fördes inga diskussioner om den på mötet. Också det visar hur djupgående den här krishanteringen blir. Det blir svårare att egentligen föra diskussioner även på det här toppmötet. Det jag har saknat vid många andra tillfällen är att kunna tala om en del andra strukturella åtgärder. Så fort man hänvisar till 2020 bör vi komma ihåg att ett av 2020-målen är EU:s klimatmål. Där finns hållbarhetsdimensionen inbyggd.

Jag har vid tidigare tillfälle gett en redogörelse, och jag har också kontakter med den nya danska statsministern som genomförde sitt första europeiska råd om att tillsammans med oss börja föra diskussioner med länder om hur vi ska se på en uppflyttning till 30 procent i meningen hur vi tar ansvar för den bördefördelning av utsläppen som görs nationellt.

Som nämnden vet är det här målet bara ett genomsnitt för vad EU-27 ska åstadkomma. Ur det tolkas sedan ut nationella åtaganden som ser olika ut. Det leder till en förhandling. Hur ska den tolkningen se ut när 20 procent eller 30 procent förblir nationella mål?

Vår slutsats har varit att Sverige, alldeles oavsett det här gemensamma 20-procentsmålet, ska ha ett nationellt 40-procentsreduktionsmål;

det har för övrigt också Tyskland. Hur man för över detta till nationella mål och säkerställer att alla 27 är med har vi inte klart. Det tycker jag att man bör ha kontroll över innan vi går vidare. Detta återkommer vi säkert till vid andra tillfällen.

Beträffande fördragsändringen är Tyskland drivande. De vill göra en mindre fördragsändring som syftar till att möjliggöra att länder som varaktigt och trots varningar återkommande inte efterföljer stabilitets- och tillväxtpakten ska kunna föras till EU-domstol för att på det sättet kunna påföras sanktioner eller någon form av beslut – detta för att liksom få dem att följa det faktum att de måste leva efter stabilitets- och tillväxtpakten; det är tanken. Detta är inte färdigutformat, men det här är syftet. Sedan diskuterar man i vilken paragraf man i så fall ska göra en justering.

Vi har försökt stödja att det ska finnas sanktioner som mer ska vara automatiska snarare än politiska – detta kopplat till stabilitets- och tillväxtpakten. För övrigt har vi ofta påpekat att just efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpakten är ett grundproblem när det gäller orsaken till att det delvis finns en instabilitet i eurozonen – den har inte efterlevts. Det är många av medlemsländerna, inklusive Tyskland, som inte skött detta.

Det har lett oss och också andra till slutsatsen att man verkligen måste exploatera om det inte finns andra vägar för att göra detta. Det finns en diskussion om holländska förslag om att förstärka en enskild kommissionär och om hur det ska kunna utformas i kommissionen – detta utan att i grunden behöva ändra fördragen.

Slutsatsen blev att ändå se över hur en möjlig fördragsändring skulle se ut och vägas mot annat samt att redovisa det i december. Med den tyngd och den kraft som Tyskland för fram saker måste det tas på fullt allvar att de avser att försöka driva detta med en fördragsändring.

Frågan i så fall är vad andra länder tycker om det. Vilka eventuella konsekvenser det får avseende beslutsfattande och hur omfattande fördragsändringen är har jag i grunden inget svar om i dag till nämnden, utan till detta får vi återkomma. Däremot har jag, vilket jag gjorde i min inledning, framfört att vi har linjen att vi säger att vi bör börja med annat. Det var flera som resonerade på motsvarande sätt.

Det är viktigt att påpeka att ett skäl till att det finns en stor oro kring de diskussioner vi har nu är att det diskuteras en skuldnedskrivning som kommer att leda till förluster som på olika sätt ska fångas upp. Det var inte så mycket en diskussion om vem vi lånar till i Europa utan mer om vem som vill täcka förluster. Vi förde över huvud taget ingen sådan diskussion utan det var en mediediskussion utanför.

Beträffande Gustav Blix fråga vill jag säga så här: Ibland har jag noterat, också i dag på morgonen i medierna, att det sägs att det fattas beslut i stängda rum med EU:s stats- och regeringschefer. Jag har noterat att allt de säger inne i rummet säger de också utanför till medierna – i princip ordagrant, exakt likadant. I den meningen skulle man så att säga bara kunna spela upp vad som sägs till medierna. Därmed vet alla vad som varit uppe på mötet. Så väldigt spännande i den delen är det alltså inte.

Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det är mångordigt.

2011/12:8

25 oktober

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Ja, just det – det är fler ord. Så kan man nog sammanfatta det.

Av det framgår att flera länder mycket intensivt hävdar att de inte har problem: Vi vill bara göra klart att vårt land är starkt. Vi har inga problem. Här ska ingen komma och säga till oss att vi behöver göra någonting.

Det är klart att det är någon sorts nationell självkänsla det handlar om. Det sänds förmodligen också ut i deras hemländer att deras regeringschefer och politiska ledare säger: Vi har inga problem. Då blir det svårare att förstå varför så hiskligt mycket åtgärder ska sättas in och varför det ställs så oerhört stora krav på att ställa om givet att det signaleras att det inte finns någon kris eller några djupgående problem.

Gustav Blix fråga är alltså mycket relevant eftersom detta naturligtvis bidrar till att det blir otroligt svårt att hantera det hela. Det börjar väldigt ofta med att man tar in att man har problem och frågar vad man ska göra åt dem. Det här är en del av problematiken, måste jag nog säga.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Som ordförande här ska jag ställa en rättfram fråga som kan delas upp i två. Möjligen är frågan lättare att ställa än att svara på: Under vilka förutsättningar skulle Sverige kunna tänka sig att ställa upp för att, lite vagt uttryckt, dra sitt strå till stacken?

Statsministern har antytt, eller snarare sagt, att Sverige för att förhindra en alleuropeisk bankkris skulle kunna tänka sig att delta. Nästa sak är väl om lån eller garantier av den typ vi haft beträffande Lettland, Island och Irland är en möjlighet och i så fall under vilka förutsättningar så är fallet.

Den andra frågan gäller Storbritanniens roll. Vi är tio länder som inte är med i eurosamarbetet. I vissa avseenden förefaller frågan vara något destruktiv. Det vore intressant att få följa upp de frågor som tidigare varit uppe här om EU-10, om de kan hålla ihop eller inte.

Sedan har jag en fråga om fördragsändringen. Jag fattar att det inte är vad marknaden efterfrågar. Fördragsändringar i dag löser inte problemet. Men är innehållet i fördragsändringen, själva tanken på att man måste kunna skärpa möjligheterna till exempel när det gäller att gå till EU-domstolen, någonting som är främmande för Sverige?

Anf. 10 STAFFAN DANIELSSON (C):

Jag vill tacka statsministern för en sedvanligt bra redovisning.

EU handlar om gemensamma insatser för EU-ländernas utveckling, fred och tillväxt. Vid kriser och katastrofer har EU-länderna i och med Lissabonfördraget åtagit sig att genom en solidaritetsklausul agera gemensamt – man kan diskutera var den här krisen kommer in i de tankarna.

EU och Sverige tog sitt ansvar när de baltiska länderna krisade. Nu handlar det om Grekland och några andra skuldtyngha länder. Skulle situationen bli okontrollerbar drabbas självklart inte bara banker. Framför allt drabbas medborgarna i berörda länder och sedan övriga länder i EU.

Frågan är därför i grunden, menar jag, inte om Sverige ska vara en del av en lösning utan *hur*. Ändå finns det, som vi alla vet, några partier

här i Sverige som blankt avvisar svensk solidaritet och menar att det här får Grekland och andra berörda länder klara på egen hand.

Min fråga är hur statsministern märker av dessa stämningar. Breder de ut sig till exempel bland EU-10-länderna?

2011/12:8

25 oktober

Anf. 11 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Ordförande! Också jag vill tacka statsministern.

Jag har fått svar på en hel del frågor nu när jag lyssnat på diskussionen här. Men även jag väntar på ett svar på den fråga som ordföranden ställde om fördragsändringarna. Också jag är lite nyfiken på den saken.

En liten tanke bara: Storbritannien och Sverige har röstat nej till en Tobinskatt. Jag ser att den ändå hänger kvar i rådsslutsatserna – i och för sig lite vagt, men den finns där. Jag skulle vilja höra om statsministern har någon tanke kring varför.

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Ordföranden har korrekt angivit att vi har tagit många initiativ till att försöka medverka i en alleuropeisk rekapitaliseringskonstruktion för banker. Vi är även finansiär och deltagare i IMF som nu är inne aktivt och också är en del i att försöka få fram lösningar kring den här krishantering. Vi är inte med i EFSF, den krishanteringsfond som man i eurozonen gemensamt har finansierat. Det är huvudsakligen den fonden som diskuteras – hur stort kapital den de facto ska ha.

Precis som ordföranden redogjort för har vi bilateralt valt att stödja Island som står utanför EU, Lettland som står utanför euron och Irland som är inne i euron. Det visar vårt bilaterala förhållningssätt. Vi har dock stått utanför en del lånefaciliteter när det gällt Grekland och Portugal. Andra har resonerat ungefär som vi. Några av de länder som inte finns med i eurozonen har varit med vid något tillfälle.

Vår bedömning är väl att det man försöker göra innebär att eurozonen i sig ska försöka lösa det mer akuta: täcka skuldavskrivningen och effekten i bankerna. Det förutses att det huvudsakligen är banker som finns inom eurozonen som kommer att vara direkt påverkade eller åtminstone till större del påverkade. I övrigt gäller ett slags sista nationellt ansvar efter det att ägare möjligen har trätt in för att kunna hantera eventuella följdverkningar i banker. Det är väl där vi är just nu.

Det pågår dock en väldigt ivrig diskussion i flera länder av karaktären: Nu får ni säkerställa att det inte skickas någon nota av något slag till skattebetalarna! En sådan diskussion hade vi också här i nämnden senast. Jag redogjorde för att problemet med det är att om alla länder till slut säger det blir det ett läge där Grekland inte kan ta hand om detta självt. Det är nog allas ärliga mening och bedömning. Attityder av slaget ”nu får Grekland ta hand om detta självt” är nog liktydiga med att pressa ut dem i statsbankrutt, och då kommer det att bli en okontrollerad skuldhantering. Det är ett land som har omfattande skulder. Vi har lärt oss att vi inte ska låta banker falla fritt. Då ska vi rimligen inte låta länder falla fritt heller.

I den meningen måste vi vara beredda att säkerställa att det även om det gäller eurozonen i första hand verkligen finns en beredskap hos många via IMF och möjligen också bilateralt i olika typer av åtgärder. Men vårt besked har än så länge varit att vi annat än via IMF och det som

handlar om bankhantering inte förutser något svenskt deltagande i den mer direkta krishanteringen.

Det är riktigt att påpeka och följa vad som nu sker i Storbritannien. David Cameron åkte hem från detta möte. Jag hörde nu på morgonen en rapportering om hans parlamentsgrupp, alltså en del av majoritetsblocket i det brittiska underhuset. Om jag nu hörde rätt har över 80 parlamentsledamöter därifrån röstat för ett förslag om en listning av saker att föra till det brittiska folket i en folkomröstning. Den innehåller bland annat svaret på frågan om de ska lämna Europeiska unionen. Detta röstade alltså över 80 ledamöter i det brittiska parlamentet för. Det säger något om stämmningsläget i Storbritannien.

Det bör noteras hur konstruktiv David Cameron har försökt vara i att hålla ihop EU-27 för att inte gå till mötes den typ av synsätt och tongångar som man har mycket av i Storbritannien. Men det säger naturligen också något om opinionsläget för att försöka verka politiskt för att Storbritannien i någon större utsträckning skulle vara till stöd för gemensamma större förslag. Strömningarna är förmodligen tydliga i Storbritannien. Det finns mycket av detta i Europa just nu, vill jag påpeka, vilket säkert har framgått.

Vår attityd till huruvida det är rätt att göra en sådan här fördragsändring är väl att man bör lägga den sist i kön och sedan exploatera allt annat före. Vi har ju hävdad att det går att säkerställa att man efterlever stabilitets- och tillväxtpakten, bland annat genom att alla länder tar ansvar. Vi har varit beredda att verka för ökade automatiska sanktioner. En del av de länder som nu kräver mer långtgående åtgärder har själva skjutit idén om automatiska sanktioner åt sidan. Det känns möjligen lite märkligt att man i stället för en rätt ingripande åtgärd som man undviker föreslår en ännu mer ingripande åtgärd. Som ordföranden väl vet har ofta diskussionen gällt att om en åtgärd till slut blir för drakonisk, om jag får uttrycka det så, tenderar det politiska livet i Europa att inte använda åtgärden. Vi har sagt att det förmodligen är bättre att ha tidigare verkan och i så fall lite mindre ingripande åtgärder, som dock de facto används.

Detta resonemang har jag funnit vara rätt viktigt att återkomma till. Det blir ofta så att ingenting händer, och till slut föreslår man alltmer drakoniska åtgärder. Ni vet att jag för något år sedan var här och diskuterade åtgärder av slaget att man skulle ta bort rösträtten för enskilda länder, vilket inte heller någon egentligen tror kommer att effektueras. Sanktioner blir smartare om de är mindre och verkligen används. Annars bidrar de väldigt lite.

Ärligt: Jag får återkomma till detta. Jag har återgivit att Tyskland driver detta med stor kraft. Det brukar vara så att man måste lyssna till det. Flera länder har uttryckt att de även om det är oönskat går med på att det ska gå att undersöka hur detta skulle kunna konstrueras. Ni har inte hört det sista om detta.

Transaktionsskatten förs det diskussioner om nästan varje gång. Det beror på att vissa länder efterfrågar denna transaktionsskatt väldigt hett och andra är väldigt skeptiska. Skrivningen finns nu inlagd i delen om G20, och där tycker vi att den hör hemma. Referensen när EU-27 har samlats har än så länge varit att öppna för att titta på införande av en global transaktionsskatt, vilket rimligen bör vara ett förhandlingsmandat i

G20, för det är där de diskussionerna förs. Vi har nu ett franskt ordförandeskap i G20, så Sarkozy kan ta upp detta i kraft av sitt ordförandeskap.

Nu förutser många att en global transaktionsskatt inte kommer att komma på plats, av det enkla skälet att väldigt många länder aldrig skulle vilja införa den. Det finns europeiska ledare som säger att vi bör införa den oaktat detta, antingen i eurozonen eller i EU. Det finns inte enighet kring det, och det är därför den inte finns på andra platser i våra slutsatser. Men även till detta kommer vi att återkomma.

Jag framförde att jag inte tycker att den alls hör hemma i resonemang om tillväxtskapande åtgärder. Mycket kan man säga om transaktionsskatten, men den är knappast tillväxtskapande. Sedan kan man föra en sådan diskussion av andra skäl. Vi hade en ordväxling förra gången om huruvida man tror att detta är ett lämpligt eller träffsäkert sätt att låta en ibland kritiserad finanssektor vara med och betala olika typer av åtgärder. Jag påpekade att man kanske kan välja andra åtgärder, till exempel bolagsskatt. Men om man skjuter den diskussionen åt sidan kan jag säga att vi tyckte att det var direkt olämpligt att föra in den som en tillväxtåtgärd. Att den skulle driva tillväxt tror jag nästan ingen skulle hävda.

Jag tror att jag med detta täckt in också Staffan Danielssons frågor; vi kan gå vidare.

Anf. 13 JENS HOLM (V):

Vi befinner oss i ett synnerligen allvarligt läge. Om vi tittar runt om i Europa ser vi miljontals med européer som strejkar och demonstrerar. Allt fler deltar i den framväxande ockupationsrörelsen. Man är upprörd över att den stora merparten av folket får ta smällarna medan spekulerande banker går fria.

Därför saknar jag i detta förslag, i synnerhet i den svenska positionen – vi vet egentligen inte vilken den svenska positionen är inför detta möte; vi har inte fått några nya sådana handlingar – att man tydligt vill reglera finansmarknaden genom att till exempel införa åtgärder mot spekulation. En transaktionsskatt talade vi om här tidigare, men Sverige driver inte att det ska införas på EU-nivå. En bankdelningslag skulle också behövas, liksom högre kapitaltäckningskrav för bankerna.

Vad gäller frågan om rekapitalisering av bankerna, alltså en bankakut, vet vi här ingenting alls om hur omfattande den kommer att bli. Jag har hört siffran drygt 100 miljarder euro, ungefär 1 000 miljarder svenska kronor i så fall. Detta skulle jag vilja att statsministern kommenterar. Vilken är regeringens bedömning? Hur omfattande blir i så fall bankakuten, och hur mycket måste Sverige gå in med till denna?

Min uppfattning är att detta sänder helt fel signaler till finansmarknaden. Banker har spekulerat, delat ut högrisklån till länder som Grekland och andra och tagit medvetna risker. Nu ska deras förluster socialiseras. Vi skattebetalare ska betala för deras spekulation. Det tycker jag att Sverige mycket tydligare skulle markera mot.

Jag tycker att det är bra att Sverige markerar skepsis mot fördragsändringen. Men Sverige skulle kunna sätta ned foten ännu tydligare. Det krävs ett godkännande från varje medlemsland. Sverige har veto i denna fråga. Jag tycker också att Sverige skulle protestera mot innehålllet i fördragsändringen. Att detaljstyra medlemslänternas ekonomier ännu mer tror inte jag är vägen framåt.

2011/12:8
25 oktober

Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag tackar statsministern för föredragningen. Det är mycket som fortfarande hänger i luften, och det är viktigt att signalsystemet till finanssektorn och finansmarknaden visar på ett tydligt politiskt ledarskap inom EU för att trygga ekonomin i hela EU-området.

Jag har två frågor. Den ena gäller IMF och det som står under G20-punkterna. Under 12 a står det att G20 bör undersöka tänkbara bidrag till IMF från länder med stort handelsöverskott. Vilka länder tänker man sig att det skulle kunna handla om?

Sedan har jag en fråga om utrikespolitiken. Jag noterar med glädje att man är tydlig när det gäller Syrien och frågan om huruvida president al-Asad bör avgå. Man tar också upp Egypten och de sammandrabbningar som ägde rum nyligen. Man skyddar religiösa minoriteter, vilket är positivt.

Men när man sedan kommer till Libyen kan jag känna mig något frågande. Under punkt 15 pratar man först om rättsstatsprincipen och om att mänskliga rättigheter ska respekteras till fullo. Under punkt 16 skriver man att man vill glädjas med det libyska folket, och det vill vi naturligtvis alla. Men om vi nu ska prata om rättsstatsprinciper tycker jag mig kunna notera att det sätt som Gaddafi dog på inte är okej ur ett europeiskt perspektiv. Vi bör i stället ställa folk till svars. Som jag uppfattade det var han krigsfånge. Jag tycker att det är viktigt att EU i framtiden poängterar att Gaddafis son eller någon annan bör ställas till svars och att vi får en rättsstatsprincip.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag vill för Jens Holm understryka att vi upplever att vi i realiteten har jobbat i tre år med stor intensitet med att reglera den europeiska finanssektorn. Det är något av det som Anders Borg har ägnat mest av sin tid åt, inte minst under det svenska ordförandeskapet. Vi gör det för att skapa en tydlig struktur och säkerställa att det finns åtgärder för att agera för finansiell stabilitet, ökad transparens och ökade kapitaltäckningskrav.

Detta är för övrigt också en levande del av det vi nu diskuterar: huruvida man ska tvinga upp primärkapitalet i bankerna, vilket vi även tänker oss på EU-nivå. Den svenska regeringen har markerat att vi dessutom är beredda att gå ännu längre nationellt. Till det har kommit nationella svenska åtgärder som lägger särskilda stabilitetsavgifter på finansiella institutioner och banker för att öka deras motståndskraft samt dessutom en ordning som vi har deklarerat. Vi inser att det finns ett behov och ett allmänintresse av att skydda banker från att falla fritt, men vi rör inte ihop det med att vår uppgift skulle vara att skydda bankägare.

Vi ska säkra det finansiella systemet – annars blir hela svenska folket förlorare. Men vi ska göra det på så sätt att notan hamnar hos ägare. I det fall det blir fråga om att använda offentliga medel säkerställer vi att det görs på så sätt att vi tar ägarstarka aktier från ägarna för att kunna återställa dem till marknaden. Det har gjort att den svenska bankhanteringen har gått med plus. Vi har inte skickat någon nota till svenska skattebetalare. Vi kan beklaga att inte alla andra länder har följt det svenska exemplet. Det gör också att det finns en hel del folkliga protester, men det spelar roll hur man hanterar finanskriser. Jag håller inte med om beskriv-

ningen att det inte skulle ha förekommit regleringar. Det är omfattande regleringar som har byggts upp under de här åren.

2011/12:8
25 oktober

Jag vill också understryka att det nog finns en samarbetsaspekt som vi har lärt oss i en krets av 27 länder, nämligen att man inte kan ha attityden "Nu vill jag bara göra klart att om ni andra 26 inte gör som jag säger går jag!" Detta har vi valt att undvika som samarbetsmetod. Om det är någonting jag har lärt mig från klimatförhandlingar och FN-systemet är det hur olyckligt det är när enskilda länder gör på det sättet. För att bromsa en hel världs ambitioner räcker det att en person säger: "Nu står jag inte ut längre!" Det är inget bra sätt att leda saker och ting framåt. Vi har lärt oss att vi är 27 som måste lyssna på varandra. Alla processer jag har varit med och påverkat är påverkbara. De masseras fram. Det är svårt att se detta på annat sätt. Det är grunddemokratiskt, enligt min uppfattning. Vi är 27 med inflytande och 27 med respekt för varandra.

Därför har man rätt att framföra att man vill se en fördragsändring. Man får då ta hand om invändningar av slaget: Varför det? Hur ska den se ut? Vad är bättre åtgärder? I vilken ordning? Ska vi återkomma i december?

Så har vi hanterat det. Det är rätt. Jag har redogjort för nämnden hur jag tycker att den ordningen ska vara.

Jens Holm efterfrågar beloppen, om det är sagt hur mycket det ska bli. Jens Holm säger att jag inte vet. Det vet nog ingen. Det är bland annat det som diskuteras. Jag får hänvisa till Anders Borg när det gäller eventuella svenska diskussioner om den fond som, nota bene, är eurozonens. Det finns inte en svensk medverkan.

Sedan var det frågan om skrivningen om stora handelsöverskott. Favoritlandet att peka på brukar vara Kina. Vi bör notera att det finns några länder i Europa med stort handelsöverskott; Tyskland, Holland och Sverige. Det fördes också en diskussion om vad som menades med skrivningen. Den kom med i alla fall. Det är en favoritskrivning som ofta används i världen för att påpeka att det finns ett stort handelsöverskott i framför allt Kina.

Jag tolkar Gaddafiskrivningen som att den inte tar ställning. Det är klart att vi har rättsstatssyn på detta när det gäller både Gaddafi själv och hans son, men skrivningen ska inte tolkas som att det var den frågan Europeiska rådet försökte lösa. Nu är det mer fråga om att Gaddafi är död och vad som ska ske nu. Hur säkerställer vi att den processen för oss i rätt riktning?

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Beträffande oppositionens ställningstaganden uppfattar jag det som att det gjordes ett antal ställningstaganden förra gången, och de ligger fast. Är det okej? Ja.

Med den tolkningen sammanfattar jag att det finns stöd för regeringens position inför de fortsatta förhandlingarna.

Jag tackar statsministern med medhjälpare för att ni har kommit hit.

2 § Ekonomiska och finansiella frågor

Finansminister Anders Borg

Återrapport från extra möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 22 oktober 2011

Information och samråd inför extra möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 26 oktober 2011

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Vi går till punkt 2 på dagordningen, Ekonomiska och finansiella frågor med Anders Borg.

Vi tar en kombination av återrapport och framåtblickande framställning. Sedan öppnar vi för frågor.

Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (M):

Vi hade ett extra Ekofinmöte, som i allt väsentligt fokuserade på banksektorn. Diskussionerna om nedskrivningen av Greklands skuld respektive fortsättningen på det programmet respektive förstärkningen av EFSF förs hos euroländerna eftersom de i första hand berörs av dem.

Nu är det sagt att vi ska ha ett extra Ekofinmöte i morgon bitti. Jag räknar med att åka dit. Samtidigt vill jag understryka att vi inte riktigt vet. Vi ska få den senaste informationen och få veta om det blir ett extra Ekofin eller inte. Det kan i stället skjutas till senare i veckan. Det råder alltså en del svårigheter som behöver hanteras.

Jag går igenom i princip hela dagordningen och blickar lite tillbaka – men i huvudsak blickar jag framåt.

Den stora frågan som är kvar på Ekofin att diskutera – jag ska även nämna några av de andra – är banksektorn. Europeiska bankmyndigheten finns nu på plats, och fungerar faktiskt i så måtto att den står upp för att det ska vara ordning och reda i banksektorn även när en del medlemsländer försöker pressa den i olika riktningar. Jag tycker att chefen Andrea Enria ger ett integert och kompetent intryck.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Vi fick senast i dag på morgonen rapporter från Deutsche Bank, som uppenbarligen har god lönsamhet. Det är alldeles tydligt ett första steg i en sådan operation att hålla kvar vinster i banksektorn under de kvartal vi har framför oss. Det är en åtgärd som i sig når till en betydande del av rekapitaliseringen.

Det handlar naturligtvis om att bankerna får söka sig till marknaden för att nå kapital, helt enkelt göra nyemissioner. Det är bankerna skeptiska till. De skulle hellre krympa sin balansräkning. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Vi har inte landat i en europeisk backstop. Det finns inte en europeisk struktur för att hantera detta med en bankkrisakut, som Sverige har ansett borde vara det logiska steget. Det som finns är att de länder som inte själva klarar av att rekapitalisera sig kan vända sig till EFSF om de är euroländer >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<< Det betyder att all hjälp till banker går via de nationella systemen.

Vi hade en lång och intensiv diskussion om bankgarantier >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< De av er som vet att bankers inlåning ofta är tre, fyra eller fem gånger bnp, och även om vi skulle få garanterat bara 2 procent av Europas fem gånger bnp, vet att det handlar om oerhörda belopp.

Jag anförde att vi är mycket skeptiska till detta av flera skäl. Det första är det som jag angav här, nämligen att det är oerhört dyrt, särskilt jämfört med rekapitaliseringar. Vi vet att bankers kapital ofta är bara 2–3 procent av inlåningen. Det är därför det är så fruktansvärt mycket mer effektivt att gå via ägandet.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det som är värt att komma ihåg är att den svenska gamla bankgarantin, i all sin genialitet, var icke-specifik. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Då lugnade de i grunden ned sig.

Den här operationen hade byggt på att man specifikt skulle garantera inlåningen i alla Europas banker. Det är helt enkelt uteslutet från vår sida att göra det dels av det enkla skälet att det är dyrt, dels av det mer uppenbara skälet att det är kapital som är kärnfrågan. Det måste man hantera med rekapitalisering och inte med bred inlåning.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag nämnde vår egen idé om bankkrisakut. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag argumenterade också för att slutstationen är central för alla de andra leden. Det är bara om man vet att slutstationen på tågresan är tillräckligt obehaglig som man är beredd att uppföra sig på de tidigare stationerna. Om bankerna förstår att de håller på att inte göra det de ska med rekapitaliseringen riskerar de att hamna vid slutstationen, det vill säga att bli övertagna av staten. Då är det mer sannolikt att de faktiskt rekapitaliserar sig på ett vettigt sätt, även om vi ska vara medvetna om vad det kan innebära. Om man tänker sig att det franska banksystemet har tappat 80–90 procent av sitt värde och att vi ska rekapitalisera det är det klart att det betyder att Frankrike i princip då har raderat ut sitt bankäggande. Man kan tycka lite olika saker om det. Men vi kan till exempel notera att det är vanligt att människor som vill ha en trygg sparform, inte minst äldre kvinnor, investerar i bankaktier. En typisk bankaktieägare är ofta en äldre kvinna. Hon vill ha en aktie som är säkrare och så vidare. Det är klart att vi då raderar ut dessa människors kapital och ägande. Det är inga smärtfria operationer, om man formulerar det så. Men det är klart att de är nödvändiga.

När det gäller Grekland är vi inte inblandade i diskussionen eftersom vi inte är med i programmet för Grekland och inte heller är delfinansierare av EFSF. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< De länder som vi har bidragit till – Irland, Island och Lettland – utmärks alla av att de har gjort sin hemläxa. Regeringarna har samlat ihop sig, gjort tuffa åtstramningspaket, sanerat sina banksystem och vad det nu är. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Jag ska lägga ihop de beslut som nu är på väg att fattas så att vi ser helheten i det: EFSF ska förstärkas. Man diskuterar att göra det på två vägar. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Nu sägs det att man ska arbeta med båda lösningarna. Jag är lite osäker på vad man är oenig om och varför det nu skickas signaler om att vi kanske inte är riktigt framme.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<
>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Om man nu ska lägga ihop paketet har det tre fyra grundläggande beståndsdelar. Vi får hoppas att detta räcker för att stabilisera situationen.

Det första är det som statsministern redogjorde för kring fördragsändringar och en diskussion om att stärka det politiska systemet. Viktigare är naturligtvis att vi får en klarhet i vilka kapitaltäckningskrav som gäller och i vilka banker som behöver tillföras pengar och hur mycket pengar samt i vilket tidsperspektiv det ska göras. EBA kommer inom de närmaste dagarna, om jag har förstått processen rätt, att räkna fram detta och sedan meddela vad det är som krävs. Jag tror att vi kommer att se en lång rad banker gå ut på onsdag eller torsdag och meddela hur mycket kapital de tänker ta in och hur det ska gå till. Det skulle vara en trygghetsskapande faktor.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Vi har också ett intresse av att få ytterligare markeringar från framför allt Italien och Spanien om vad de har för avsikt att göra finanspolitiskt. Jag tycker att den spanska regeringen i grund och botten har skött detta på det sätt man kan begära av en regering. Det har varit lite långsamt och lite sent, men sammantaget får man nog ändå säga att de har gjort vad de har kunnat. Jag har stor respekt för att de i en valrörelse inte anser att de ska ha upp frågan. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Om det nu inte blir Ekofin i morgon så blir det senare i veckan. Jag ska klargöra den svenska ståndpunkten och vad vi behöver ha stöd för. I det här läget är det alltså inte fråga om att några svenska pengar ska fram på bordet – tyvärr, får jag säga till Jens Holm. Jag skulle ha tyckt att det hade varit mycket bättre om det redan nu hade funnits en europeisk bankakut på plats med den typ av rätt brutala metoder som Sverige anser är tillämpliga. Men den finns inte där.

Det handlar om att vi för svensk del ska godkänna att EBA får fastställa det här. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<. Jag har svårt att se att vi i Sverige skulle ha någon avvikande uppfattning där. Jag vill dock säga här att det inte ska uteslutas att detta kommer att påverka svenska banker en del. Det vet vi inte i alla detaljer ännu. Svenska banker brukar hävda att de har hög kapitaltäckning, men det är bara korrekt om de får använda sina egna historiska riskvikter. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<.

Låt mig ställa en fråga till Anders Borg innan jag ger ordet till oppositionen.

Hur fungerar det om en bank säger att vi behöver inte mer kapital, utan vi drar ned på vår utlåning och säger upp lån? I stället för att öka täljaren minskar de alltså nämnaren. Vad gör man då som politiker?

Våra finansinspektioner runt om i Europa har muskler att hantera denna typ av situation. Då får man helt enkelt klargöra att kapitalet är otillräckligt och föreskriva att bankerna tillför mer kapital. I värsta fall får man vidta sanktioner mot dem. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Tack för informationen! Även om det var en pedagogisk och intresseväckande framställning är det inte alldeles enkelt att hänga med i de alternativ som står till buds.

Men jag fattar det så att bedömningen måste bli att vi inte alls befinner oss vid slutpunkten för detta. Man har egentligen fattat beslut som innebär att man fortfarande i rätt hög grad skjuter problemet framför sig. Det är en rätt bra prognos. Vi kommer dithän att man måste diskutera någon form av rekapitalisering av bankerna där vi på något sätt skulle medverka. Är det rätt uppfattat? Det är en fråga.

Statsministern sade tidigare – och jag tror att jag hörde rätt – att rekapitaliseringen av bankerna kommer att bli en fråga för eurozonens länder och att man jobbar för detta. Jag tror att orden föll så. Jag undrar om det är så.

Detta blir i viss mån en upprepning av frågor som ställdes tidigare, men det var ju inte samma person som skulle svara då. Konkret: När vi kommer dithän, om vi kommer dithän, att det ska rekapitaliseras och Sverige ska vara med – vad är då alternativen för oss, och var går smärtgränsen?

Finansministern och även statsministern har betonat det vi är överens om, nämligen att i ett sådant läge måste vi så långt som möjligt garantera återvinning av de medel som Sverige och svenska medborgare sätter in i projektet.

Hur ser alternativen konkret ut? Vad är det vi kan acceptera, och vad kan vi inte acceptera?

Herr ordförande! Jag tackar för föredragningen. Jag läser i protokollet från Ekofin att finansministern säger – och det är ju också det du pratade om nu – att rekapitaliseringen i första hand ska ske genom att bankerna ska behålla sina vinster. Du nämnde Deutsche Bank och att den har gjort stora vinster. Det finns säkert andra europeiska banker som också gör stora vinster just nu.

Men vi måste i ärlighetens namn göra en analys av ungefär hur stora vinster det nu finns hos de europeiska bankerna. Det skulle jag vilja ha svar på, även om detaljerna kanske inte finns.

Bankerna som är i kris kan väl knappast ha några stora vinster nu? Till sist blir det ändå offentliga medel som man måste gå in med, och alla är väl beredda att backa upp med det i slutändan.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
Finns det egentligen någon ända på hur mycket man kan rekapitalisera banker?

Jag skulle också vilja veta när det blir aktuellt för Sverige att bidra. Finansdepartementet måste ju ha en egen bedömning av hur mycket vi kommer att bidra med till rekapitaliseringen, alltså i pengar räknat. Hur mycket blir då det svenska bidraget?

Anf. 23 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack, finansministern, för föredragningen! Jag vet inte om jag blev så mycket klokare. Det här var väldigt komplicerat.

Först förstod jag det som att kapitaltäckningskravet med 9 procent bara gällde euroländerna, men jag förstår nu att det gäller alla länder. Då blir en följdfråga samma fundering som Jens Holm var inne på innan: För de banker som inte gör någon vinst, är det då aktieägarna som måste gå in med detta per automatik, eller finns det någon annan utväg?

I återrapporten står det rätt mycket om stresstesterna. Hur gick man vidare med det? Personligen litar jag inte på stresstesterna, för de fungerar uppenbarligen inte. Vi hade tidigare en diskussion om att låta någon utanför EU gå in och göra en mer neutral bedömning. Hur har den frågan hanterats vidare?

Anf. 24 Finansminister ANDERS BORG (M):

Jag får beklaga för nämnden att det inte är alldeles lätt att redogöra för allt detta på ett sätt som är pedagogiskt, korrekt och övertygande. Det hänger ihop med att detta är en mycket stor materia, och det är många diskussioner. Jag ska försöka reda ut något.

Apropå Bo Bernhardssons reflexion om slutpunkt vill jag säga att det finns en föreställning, kanske till och med hos en majoritet av rådets länder, att detta är slutpunkten. Man menar att det hela ska vara klart efter uppgörelsen >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Låt mig gå in på att beskriva själva processen och vara tydlig. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Väldigt många banker i Europa ligger redan på eller över 9 procent i kärnkapital, för marknaden har i praktiken sett till att man är i Basel III redan nu. Många banker är fortfarande väldigt lönsamma, även banker som har risker eftersom de innehåller så mycket grekiska statsobligationer eller italienska eller franska statsobligationer som man nu helt plötsligt har blivit osäker på. I realiteten kan de ha verksamheter med utlåning till hushåll, företag och verksamheter som är lönsamma. Paradoxalt nog kan det faktiskt vara så att dödshotade banker har en lönsam verksamhet.

Först kan man alltså rekapitalisera via den marknaden. Sedan finns det nästan alltid ett pris på en aktie. Problemet är att företagen är obenäpna att gå till aktiemarknaden eftersom det späder ut ägandet. Om en bank som Société Générale har förlorat 90 procent av sitt värde sedan årsskiftet och nu ska ta in stora mängder nytt kapital till den rådande aktiekursen blir de nya aktieägarna väldigt betydelsefulla. Det är detta

som är utspädning. Det är detta som är socialismens mekanism, kan jag säga till Jens Holm.

I den kapitalistiska versionen får man alltså göra detta via marknaden. I annat fall får man göra det med hjälp av våra myndigheter.

Det andra alternativet är att nationalstaterna får lösa detta. I de flesta fall klarar nationalstaterna av detta. När man rekapitaliserar är det ofta ganska så pass lite pengar som det handlar om. Det handlar inte om de triljoners triljoner som det kan bli när man ska garantera inlåning och sådant. Detta klarar alltså de flesta stater av. Om man bland euroländerna inte klarar detta får man gå till EFSF. Man har i julibeslutet öppnat för att ha särskilda stöd kopplade till banksektorn. Så ser alltså hierarkin ut.

Rör detta nu bara eurozonen, eller är det troligt att även Sverige dras in i det? Sannolikheten för att Sverige dras in i det måste just nu bedömas som relativt liten >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vad har då Sverige ställt för krav, undrar Bo Bernhardsson. Det vi har framfört är de fyra punkterna: Det ska ske via kapital, det måste vara extern due diligence och det räcker inte med stresstester utan man måste ta in gubbar från Black Rock eller Deloitte som går igenom alltihop och ser hur det egentligen ser ut. Skälet är, och det framförde jag också när vi diskuterade garantier, att vi inte vet vad det vi garanterar om man inte har gjort någon ordentlig due diligence på de här bankerna. Det måste handla om att det är på armlängds avstånd från politik, att skattebetalarna kan få tillbaka sina pengar och att vi ställer villkor om bonusar, ersättningar och liknande för de banker som man i så fall tar kontrollen över.

Jag måste säga att vi har mött förvånansvärt lite motstånd mot de här fyra kraven utan tvärtom rätt stor förståelse för dem, även från länder som Tyskland och Frankrike som inte har gjort så själva. Ska man stoppa in pengar i andra länders banker är man nog rätt angelägen om att man kan få tillbaka dem och att man vet hur det ser ut. Det har alltså varit mindre motstånd mot de punkterna än vad jag trodde.

Det ska inte uteslutas att vi får rätt stort genomslag för vår metod, även om den de facto snarare ligger på euroländerna än på EU-27.

Vi frågar oss varför folk är bekymrade för detta. Låt mig då understryka att vi har ett home host-problem som inte finns för oss men som är dramatiskt för Öst- och Centraleuropa. Ska man rekapitalisera genom nya pengar eller genom att krympa balansräkningen? >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det kommer att bli hårda diskussioner om detta. Det är väl ett av skälen till att en del av de öst- och centraleuropeiska länderna i viss mån har stött oss, för det är bättre för dem att man i så fall rekapitaliserar.

Jens Holm tog upp frågan om detta är solid grund för de 100 miljarderna. Det är en stor summa. Det råder inget tvivel om att 100 miljarder euro i bankkapital är väldigt mycket mer än de 3 ½ miljarder som stress-testerna för något halvår sedan visade att behovet var. Det ger ett mer trovärdigt intryck. Är det då den sista siffran vi kommer att få höra? Jens Holm vet att jag inte kan ge något annat svar på än att vi inte vet det. Får vi stoppa på osäkerheten om Italien och Spanien är detta nog, som många hoppas, nära slutpunkten.

Om >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**
<<<

Jag tycker att jag har svarat på Ulf Holms frågor om detta med stress-testerna. De är inte tillförlitliga. Jag har för mig att Dexia kom ut som en av de 15 bästa bankerna, och den har nu i praktiken förstatligats. Utomstående måste tas in om man ska göra en mer ordentlig due diligence och gå in i bankerna. Vi får väl gradvis se till att stress-testerna blir så tuffa som möjligt, men det tar nog tid innan Europa accepterar den typen av öppenhet.

Anf. 25 ELISABETH SVANTESSON (M):

Ordförande! Jag har egentligen en följdfråga apropå detta med rekapitalisering. Vi har kommit en bit på väg där, märker vi. Vi fick mötesrapporten på bordet här i dag, så vi har inte läst den innan, men finansministern har gått igenom den nu. Just när det gäller rekapitalisering sammanfattar man att den i första hand ska ske på marknaden, som finansministern sade, i andra hand genom nationella budgetar och i sista hand genom EFSF. Min fundering är: När ni lämnar rummet, har ni då alla samma bild av vad rekapitalisering innebär? Det är ju rätt viktigt om det hela ska funka.

Sedan har jag en fråga som är lite hemlig, skulle man kunna säga.
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (M):

Jag börjar med Spanien. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När det gäller rekapitaliseringen är det gemensamma nivån, metod, datum och tid. Det är detta som alla nu måste uppfylla. Sedan ska bankerna fram till årsskiftet redovisa till EBA hur detta ska göras.

Det mer svårbedömda är om man nu landar i en lösning med Grekland. Förmodligen måste den förhandlas fram under de kommande månaderna om den ska ske frivilligt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Detta är ännu ett skäl varför vi tycker att man ska jobba med kapital. Om man jobbar med kapital förstår man också risken. Om kapitalet är 2–3 procent måste man göra en enorm krympning av balansräkningen, med allt vad det innebär av konsekvenser för företagsutlåning och bostadsutlåning, för att komma upp i rätt primärkapitaldel.

Färdvägen framåt är alltså tydlig, men det är också uppenbart att detta är komplicerat. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Detta har varit information snarare än försök till positionsbestämning, som jag uppfattar det.

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M):

Nja, vi kommer att fatta ett beslut på nästa Ekofin. Det är EBA-punkten, om 9 procent etcetera.

2011/12:8

25 oktober

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Det stämmer. Jag sammanfattar på det sättet att det finns stöd för regeringens upplägg och position inför de fortsatta förhandlingarna.

Då tackar vi Anders Borg. Vi får säkert tillfälle att träffas igen, kanske till och med denna vecka – vem vet. Det kan bli i form av ett telefonmöte. Det finns ett förslag om återrapport med statsministern kl. 14 på fredag, men det finns flera invändningar mot den tiden. Vi får väl se.

Det finns inga övriga frågor. Jag förklarar dagens sammanträde avslutat.

Innehållsförteckning

1 § Europeiska rådet	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S)	3
Anf. 4 GUSTAV BLIX (M)	4
Anf. 5 ULF HOLM (MP)	4
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M)	7
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	8
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 10 STAFFAN DANIELSSON (C)	8
Anf. 11 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	9
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 13 JENS HOLM (V)	11
Anf. 14 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	13
2 § Ekonomiska och finansiella frågor	14
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (M)	14
Anf. 19 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (M)	17
Anf. 21 BO BERNHARDSSON (S)	17
Anf. 22 JENS HOLM (V)	17
Anf. 23 ULF HOLM (MP)	18
Anf. 24 Finansminister ANDERS BORG (M)	18
Anf. 25 ELISABETH SVANTESSON (M)	20
Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (M)	20
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M)	21
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	21